

Силабус
освітньої компоненти
Спецметодика роботи гувернера-дефектолога з особами з
особливими освітніми потребами
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Логопедія»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта (Логопедія)
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
Перший рівень вищої освіти (бакалаврський)

Викладач (і)	Наталя Миколаївна Анастасова
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-psychology/composition-kaf-psychology/anastasova/
Контактний тел.	+380959354005
Е-mail викладача:	lnatusya@i.ua
Графік консультацій	з 9.00 до 18.00 з понеділка по п'ятницю включно

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

для денної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5\150	26	24	100	залік

для заочної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5\150	20	16	114	залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: спеціальна освіта, інклюзивна освіта, особи з особливими освітніми потребами, гувернер-дефектолог, сімейне виховання, сім'я, спеціальні методики навчання особи з особливими освітніми потребами.

Мета курсу:

Метою викладання освітньої компоненти є засвоєння здобувачами вищої освіти певного обсягу теоретичних відомостей про основні напрями, форми, методи, прийоми, засоби роботи гувернера-дефектолога в сім'ях із дітьми з особливими потребами; ознайомлення з організацією взаємодії фахівців з батьками та учасниками освітньо-корекційного процесу.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності	Результати навчання
Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-розвитковому середовищі та продуктивної дії в нових ситуаціях. Комунікативно-педагогічна. Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.	Здатний систематично підвищувати свою професійну компетентність. Здатний організувати дитячий колектив в закладах різного типу для сприяння соціальної адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, зокрема, порушеннями мовленнєвого розвитку, та підготовки їх до суспільної та виробничої діяльності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Загально теоретичні основи професійної діяльності гувернера

Тема 1. Гувернерство як вид освітньої діяльності

Нормативно-правова база діяльності гувернера. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до гувернера. Сучасні аспекти українського гувернерства. Правові основи діяльності гувернера-дефектолога. Основні напрямки роботи українського гувернерства. Посадові обов'язки гувернера. Сучасний погляд на професійну діяльність гувернера-дефектолога. Провідні чинники відновлення професії гувернер в середовищі сучасної України.

Тема 2. Психологічні аспекти роботи гувернера: типологія сімей та їх виховний потенціал

Види сімей і типи сімейного виховання. Класифікації сімей за Е. Г. Ейдемільлером та В. В. Юстицьким. Типологія виховного потенціалу сім'ї (за Г. М. Миньковським). Дитячі поведінкові реакції та особливості їх прояву у дошкільному віці. Вплив депривації на розвиток дитини у ранньому віці

Змістовий модуль 2. Генезис і розвиток гувернерства як системи формування самобутньої особистості

Тема 3. Історичний огляд становлення та розвитку гувернерства: світова історія розвитку гувернерства

Світова історія розвитку губернерства. Виникнення і тенденції розвитку губернерства від найдавніших часів існування людства до епохи середньовіччя. Характеристика губернерства від Ренесансу до XVIII століття. Розвиток губернерства у XIX столітті. Функціонування губернерства у XX — на початку XXI століття. Виникнення губернерських виховних та освітніх методик. Етапи розвитку губернерства. Періоди розвитку виховних методик. Періоди розвитку освітніх методик.

Тема 4. Історія становлення та розвитку українського губернерства

Розвиток губернерства в Російській імперії. Розвиток губернерства на території Київської Русі у 18 столітті. Козацьке виховання. Губернер Григорій Савич Сковорода. Розвиток губернерства при радянській владі. Ідеї В. О. Сухомлинського щодо діяльності губернера. Губернерство в Незалежній Україні. Розвиток губернерства у теперішній час: напрямки роботи та перспектива. Характеристика досвіду індивідуальної освітньої діяльності з дитиною.

Змістовий модуль 3. Специфіка професійних якостей та освітньої діяльності губернера-дефектолога

Тема 5. Характеристика професійних рис губернера-дефектолога

Системний підхід у підготовці губернера-дефектолога для роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку. Основні напрямки специфіки педагогічної діяльності домашнього педагога. Професіограма губернера-дефектолога. Особливості освітньої діяльності сучасного домашнього педагога. Психологічні риси губернера-дефектолога.

Тема 6. Характеристика особистісних рис губернера-дефектолога

Дисципліни, у яких повинен бути обізнаний губернер-дефектолог. Професійні знання та вміння. Функції губернера-дефектолога. Кваліфікаційні рівні діяльності губернера-дефектолога. Протипоказання для професії губернер-дефектолог. Професійні шкідливості професії губернер-дефектолог. Модель фахівця.

Змістовий модуль 4. Організація та планування документації губернера-дефектолога.

Тема 7. Ділова документація вчителя-дефектолога

Перелік обов'язкових документів, за формування та зберігання яких відповідає губернер-дефектолог. Річний план роботи вчителя-дефектолога: оформлення ділової документації; організаційна та навчально-корекційна робота; робота з батьками і громадськістю; співпраця з вихователями, медичними працівниками, іншими спеціалістами дошкільного закладу (практичний психолог); підвищення професійної компетентності; навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення освітньої і корекційної роботи.

Тема 8. Планування роботи губернера-дефектолога

Перспективний план навчально-корекційної роботи. Календарно-тематичний план навчально-корекційної роботи. Індивідуальна картка розвитку дитини. Книга взаємодії фахівців з батьками вихованців.

Змістовий модуль 5. Освітня діяльність гувернера-дефектолога: специфіка та організація

Тема 9. Особливості освітньої діяльності гувернера-дефектолога

Загальна характеристика аспектів освітньої діяльності гувернера-дефектолога. Зміст навчальної роботи гувернера-дефектолога. Особливості виховної роботи гувернера-дефектолога. Система часткових цілей виховного процесу гувернера-дефектолога.

Тема 10. Особливості корекційно-виховної діяльності гувернера-дефектолога

Зміст та структура корекційно-виховної роботи гувернера-дефектолога. Підручники та посібники, якими мають користуватися гувернери-дефектологи. Принципи індивідуальної освітньої роботи з дитиною з особливими освітніми потребами.

Змістовий модуль 6. Загальна характеристика корекційно-педагогічної діяльності гувернера-дефектолога

Тема 11. Основи організації корекційно-розвиткової роботи гувернера-дефектолога

Організаційні форми корекційно-розвиткової роботи гувернера-дефектолога. Індивідуально-корекційна програма роботи гувернера-дефектолога з дітьми дошкільного віку, які мають психофізичні порушення. Стратегії гувернерської допомоги дітям-інвалідам в Україні. Режимні моменти в організації роботи з дитиною з особливими потребами.

Тема 12. Напрями корекційно-розвиткової роботи гувернера-дефектолога з дитиною з ООП

Характеристика напрямів корекційно-педагогічної роботи гувернера: взаємодія дорослого з дитиною; емоційний і соціально-етичний розвиток; фізичний і моторно-руховий розвиток; мовленнєвий і комунікативний розвиток; сенсорний розвиток; пізнавальний розвиток; трудове виховання.

Змістовий модуль 7. Особливості виховної роботи гувернера-дефектолога.

Тема 13. Основні методики виховання у роботі гувернера-дефектолога.

Методика роботи гувернера-дефектолога з морального виховання дитини. Методика загартовування та особливості фізичного виховання дітей різних категорій в домашніх умовах. Методика статевого виховання дітей вдома.

Тема 14. Методики виховання у роботі гувернера-дефектолога

Характеристика розумового виховання та навчання гувернером-дефектологом. Допомога дитині в оволодінні шкільною програмою та подоланні навчальних ускладнень. Естетичний розвиток дитини та методика організації дитячих свят вдома. Зміст та методика трудового виховання дитини в сім'ї. Підготовка дітей до навчання в школі.

Змістовий модуль 8. Зміст та методики ігрової діяльності дитини в діяльності
гувернера-дефектолога з дітьми з особливими освітніми потребами

Тема 15. Значення ігрової діяльності у корекційно-розвитковій роботі гувернера
- дефектолога

Значення ігрової діяльності у розвитку дитини з психофізичними вадами. Місце
гри у логопедичній роботі. Соціальне походження гри. Онтогенез ігрової
діяльності у дошкільному віці. Класифікації ігор К. Гроса, П.Ф. Лесгафт,
Н.Крупської, С.Л. Новоселової. Поняття ігор з правилами, їх класифікація та
призначення.

Тема 16. Педагогічні технології керівництва грою дошкільника в домашніх
умовах

Загальні методи та прийоми керівництва грою. Методика організації та
проведення творчих ігор: структура, зміст та види сюжетно-рольової гри;
керівництво сюжетно-рольовою грою; характеристика інших видів творчих ігор.
Методика організації та проведення ігор з правилами: види і структура
дидактичних ігор; методика організації і проведення дидактичних ігор;
значення рухливої гри у загальному розвитку дитини, методика проведення.
Спільне та відмінне між творчими іграми та іграми з правилами.

Змістовий модуль 9. Особливості взаємодії гувернера-дефектолога з батьками
вихованців з особливими освітніми потребами

Тема 17. Організаційно-педагогічні засади роботи гувернера-дефектолога з
сім'єю дитини з особливими освітніми потребами

Основні принципи корекційно-педагогічної діяльності з сім'ями. Загальна
характеристика етапів організації корекційно-педагогічної роботи з сім'єю.
Умови успішної корекційно-педагогічної допомоги. Характеристика аспектів
корекційно-педагогічної роботи гувернера-дефектолога з сім'єю.

Тема 18. Діагностико-конструктивний етап корекційно-педагогічної роботи
гувернера-дефектолога

Діагностико-конструктивний етап корекційно-педагогічної роботи. Основні
напрями корекційно-педагогічної роботи на організаційному етапі.
Завершальний етап корекційно-педагогічної діяльності в умовах сім'ї.
Визначення стилю поведінки, взаємовідносин, можливостей коригування
батьківського піклування гувернером-дефектологом.

Змістовий модуль 10. Психокорекційний напрямок з родиною в якій
виховується дитина з особливими освітніми потребами

Тема 19. Особливості практичної роботи гувернера-дефектолога в сім'ях, що
мають дітей з особливими потребами

Характеристика корекційної роботи гувернера-дефектолога з родиною дитини з
особливими потребами. Вивчення та розробка прийомів допомоги родині. Цілі
та завдання психокорекційної роботи гувернера-дефектолога. Структура
корекційної роботи гувернера-дефектолога з родиною дитини з особливими
потребами.

Тема 20. Психокорекційна робота як важлива ланка роботи з сім'єю, що виховують дитину з особливими освітніми потребами

Зміст та структура психокорекційної роботи гувернера-дефектолога з родиною дитини з особливими потребами. Уміння встановити та зберегти взаємовідносини партнерства у вихованні дитини між гувернером та батьками.

Методи навчання:

У курсі «Спецметодика роботи гувернера-дефектолога з особами з особливими освітніми потребами» на платформі Moodle та Zoom. ми використовуємо дистанційний формат навчання. доповідь, бесіда, навчальна дискусія, пояснення, повідомлення, демонстрування, виконання вправ, вирішення практичних ситуацій, тестування, метод аналізу, синтезу, порівняння, виокремлення основного, методи організації самостійної та індивідуальної роботи, створення мультимедійних презентацій.

Політика курсу:

Передбачає постійне відвідування лекцій та семінарських занять; на лекціях здобувачі слухають, конспектують за викладачем, задають та відповідають на запитання. На семінарське заняття здобувачі готують доповіді на запропоновані питання для обговорення та завдання для самостійної та індивідуальної роботи, активно беруть участь в обговоренні питань, доповнюють та задають запитання один одному, проходять тести з кожного модуля. У разі пропуску семінарського заняття з поважних причин – обов'язкові додаткові зустрічі у дні, які визначені для консультацій.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Використання ІІІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюються тезами щодо політики БДПУ у використанні ІІІ в освітньому процесі (Наказ № 39 від 18.09.2025, рішення Вченої ради від 11.09.2025). Можливе використання матеріалу з глобальної мережі для формування навичок і умінь. Етичне та відповідальне використання інструментів на основі ІІІ буде сприятиме застосуванню цих систем на благо викладачів та здобувачів, поліпшуватиме практику викладання та навчальний досвід, гарантуватиме розвиток навичок для майбутнього.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Мультимедійне обладнання, підручники, нормативно-законодавчі акти спеціальної та інклюзивної освіти; спеціальне обладнання; дидактичні ігри; обладнання різних фахівців на напрямки діяльності.

Програмне забезпечення та навчальні матеріали:

1. презентації: використовуються для наглядного представлення теоретичного матеріалу.
2. навчально-методичне забезпечення: включає в себе посібники, методичні рекомендації, та інші друковані матеріали для підтримки навчального процесу.

Додаткові ресурси:

1. Zoom: для проведення дистанційних занять.
2. Moodle: де ви знайдете всі необхідні матеріали для курсу, завдання та тести.
3. Google додатки та Canva: для спільної роботи над документами та презентаціями.

Система оцінювання та вимоги:

Семестровий контроль у формі заліку здійснюється за результатами накопичених балів під час поточного оцінювання.

Загальна кількість балів за вивчений курс для здобувачів освіти *денної форми* навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма кредитами (за відповідь на практичному занятті - 5 балів, за виконання самостійних та індивідуальних робіт - 5 балів (10 б.*16 тем = 160 б.), тестування - 5 балів (5 б.*8 тестів = 40 б.), та ділиться на загальну кількість кредитів (200 б. : 4 кредити = 50 б.) (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену або заліку (максимум 50 балів).

Загальна кількість балів за вивчений курс для здобувачів освіти *заочної форми* навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма кредитами (за відповідь на практичному занятті - 5 балів (10 б.*2 теми = 20 б.), потім до отриманого показника додаються бали за виконані самостійні роботи (макс. 30 балів) Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену або заліку (максимум 50 балів).

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова

1. Закон України від 23.05.2017р. № 2053-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19#Text>
2. Закон України від 05.09. 2017 р. № 2145-VIII «Про освіту» (ст. 19,20). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Колупасва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі. Київ: Атол, 2010.
4. Логопедія: підручник / За ред. М. К. Шеремет. 2-е видання. Київ: Слово, 2010. 672с.
5. Колесникова Г. И. Специальная психология и педагогика. Изд. 2-е, перераб. и доп. Ростов на Дону: Феникс, 2010. 250 с.
6. Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології. Укладач: Руденко Л. М. Навчальний посібник. Київ: «ДІА», 2007. 128 с.
7. Рібцун Ю. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків: Вид. група «Основа», 2013. 239 с.
8. Синьов В. М. Основи дефектології: навч. посіб. для пед. вузов. Київ: Вища школа, 1994. 144 с.
9. Шаповалова Т. В. Планування та інновації в соціальному розвитку: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 148 с.

Допоміжна

10. Анастасова Н. М., Самсонова К. В. Формування життєвих компетентностей у дітей з розладами аутистичного спектру засобами ерготерапії. Наукові перспективи: журнал. Київ. 2022. № 7(25) 2022. С. 460-470. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7\(25\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7(25)).
11. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В.; за ред. Мартиненко І. В., Шеремет М. К. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник. Київ : ДІА, 2019. 148 с.
12. Байда Л. Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.]. За заг. ред. Л. Ю. Байди, О. В. Красюкової-Еннс. Київ, 2012, 216 с.
13. Гриценко Л. І., Обухівська А. Г., Панок В. Г. та ін. Психологічна служба та психолого-медико-педагогічні консультації системи освіти України (показники розвитку за підсумками 2012 – 2013 навчального року). Київ : «Ніка–Центр», 2044.
14. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.
15. Поваляева М. А. Справочник логопеда. Изд. 5-е. Ростов на Дону : Феникс, 2006. 445 с.
16. Попова О. Діти з особливими освітніми потребами : розвиток інклюзивної освіти в Україні. Психолог. 2018. № 13-14. С. 90–96.
17. Сабельнікова, С. Досвід впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. Практика управління закладом освіти. 2009. №10. С. 15-28.
18. Сарапулова Є. Г. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера: Монографія. КИЇВ: МАУП, 2003.
19. Syzko Hanna, Tetiana Sushchynska, Natalya Anastasova, Olha Donchenko, Anna Dubovenko. Web Quest Technologies: Developing Communicative Sphere of

Preschool Children with Down Syndrome. Vol 9, No 3 (2020) : Journal of History Culture and Art Research 9(3). P. 55–71. URL : <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/view/2764>

Інформаційні ресурси

<http://www.mimika.up100mb.com>

<https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=189>